

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za 6 mjeseci K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uvršćeno poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Ne frankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Realka u Šibeniku.

gotova je stvar. Po primljenim obavijestima u stanju smo s potpunom sigurnošću javiti svima, koje otvorenje ove nove realke zanima, da će ona s prvim listopada biti u istinu otvorena i da će tog dana na njoj započeti redovita poučavanja. Ništa više ne stoji tome na putu. U kratko vrijeme sve se učinilo, sve se uredilo za otvor ovog novog zavoda, a treba priznati, da su se za to s osobitim marom zauzeli svi zanimani žbenički.

Nova realka bit će smještena u zgradi, gdje je sada „Hrvatski Sokol“. Kako je poznato, ta je zgrada na jednome od najljepših položaja u gradu, a u svojoj nutarnosti bit će uređena tako, da će podpunu odgovarati svrsi. Do konca ovog mjeseca pomješće ovo mora biti apsolutno sasvim uređeno za školu i providjeno svim potrebitim pokrovnostima i učevnim sredstvima.

Kako smo već javili, bio je već razpisan i natječaj na mjesto upravitelja novog ovog zavoda i jednog profesora. Natječaj je trajao do 8. t. m. pa ćemo do koji dan znati i to, kojim će nastavnim snagama biti povjerenja uprava i pouka djaka, što će pohadjati šibensku realku. Obzirom na to, što je ovo zavod, koji se tek ustanovljuje, zavod, u koji upire oči toliko i toliko roditelja zabrinutih za budućnost svoje djece, zavod, za kojim je Šibenik sa celom svojom prostranom okolicom toliko i tako dugo čeknuo, više je nego sigurno, da će i starija školska vlast pri imenovanju tih nastavnih snaga imati pred očima važnost i odlučnost osoba za dobar napredak i glas zavoda, više je nego sigurno, da će s tim imenovanjem zajamčiti Šibeniku, da je uprava i pouka na novoj realci povjerenja licima, koja će nadama i očekivanjima građanstva i svih zanimanih roditelja najljepše odgovarati.

Osim toga ima i druga okolnost, koja mora da veseli roditelje, kojima će djeca podložiti šibensku realku. U Šibeniku će ta djeca biti pod nadzorom ne samo svojih nastavnika, već i naročito građanskog odbora, koji je u tu svrhu ustajao i kojemu će bit zadaća da živim zanimanjem bdije nad svim, što se odnosi na zavod, poimeance na odgoj mladeži, na njezin društveni život i školski napredak, pri čemu bit će poglavita skrbr odbora, da mladež iz vana, iz okolice, bude smještena u dobre obitelji. Odboru će bit tim lakše da izvrši svoj nadzor nad društvenim držanjem djaka, u koliko je Šibenik za dječki život još nenačeto zemljište, koje pogoduje bolje neg ikoje drugo razabranosti dječjoj, ne dajuć mladeži još povoda svemu onome, radi čega je za druga mjesta opravdana stanovita roditeljska bojazan.

Kako se vidi, roditelji, koji su naumili svoju djecu poslati na realku u Šibeniku mogu danas bit više neg sigurni, da će se ta realka 1-im listopada otvoriti, te mogu odmah da se pobrinu i da raspolože glede toga kako najbolje cijene, a mi im se već sada stavljamo vrlo rado na raspoloženje, t. j. oni se mogu da slobodno obrate na naše uredništvo za svaku obavjest i naputak, a mi ćemo s najvećom pripravnošću da im budemo pri ruci.

Nadat se je, da će broj djaka na šibenskoj realci biti znatan, bit više što će ona biti realna gimnazija, jer nova škola izpunja želju celog građanstva i sveg žiteljstva velike šibenske bližnje i dalje okolice i udovoljava davno i davno osjećanoj potrebi.

Dan otvora realke to je za Šibenik po četak novog, ljepšeg doba, realke je Šibeniku zalag bolje budućnosti, u kojoj će i njegovi sinovi moći da u naukama uznapreduju na korist i diku njegovu; taj dan — dan je šibenskoj veseljia nakon tolikog i tolikog čekanja i zapostavljanja, dan veseljia — jer tog dana pobiedjuje još jednom pravica i ljubav naših ljudi za dobro i sreću ovoga grada.

U to ime želimo od svega srca novome zavodu u Šibeniku da cvate i da napreduje na obće zadovoljstvo.

Gospari spljetski

utemeljili list, občinski novcem ga subvencionirali, na silu ga uzdržavali kroz godine i godine preko „Pučke Banke“ odnosno „narodne tiskarne“; vodili i vode preko njega gnjusnu i ogavnu borbu proti svemu što je nezavisnije u Dalmaciji, u Hrvatskoj; širili služništvo i robostvo u svoje osobne svrhe, navrnuli narodnu borbu na osobnosti, omrčili kaljužom politiku narodnu; klevetali, sumnjivali, uništavali osobe i stranke; služili najpodlijoj sili u Makarskoj, u Visu, Muću, Sinju, u Vrhovcu, u jednu rječ širom cijele Dalmacije; poduzimali sve da unište hrvatsku misao i stranku prava; glede nas u Šibeniku kroz više godina trubili najpodlije osvade, jarili cilu javnost najuknavijim izmišljotinam i napokon da se razsiplje občinski novac sa strane naših ljudi u osobne i stranačke svrhe; prietili nožima, krvlju i sazivali proti miru i redu našem pomoć vlasti; sokolsku svečanost našu pretvorili u plaćenčku; grđili i ružili i ocrnjivali kao da je „Sokol“ stvoren u njihove vojanske svrhe. Na naše ljude udarali bez stida, bez srama, bez prestanka, a kad nam je dodijalo, kad smo im odgovorili kako zaslužuju, kad smo ih pozvali da izjadu sa svojim častnim imenima da se ogledamo lice u lice, tada se kriju i poručuju nam oni iz Splita, oni od klike:

„Odviše su gospari i odviše su ozbiljni, da stoje u glibu politike naših dana, a gliba se najviše zgrće baš iz Šibenika“.

Poručuju nam, da oni nisu cenzori splitskog smeća, da oni nikako neće da znadu za svu ovu lepu politiku u Dalmaciji i da stoje sasvim povučeni; oni da su ovih zadnjih dana bili na putovanjima, tko po Italiji, tko u Zagrebu, tko po raznim mjestima, pa čak u Klagenfurtu.“

Dakle sada kad ih se zove na račun da odgovaraju za podvale, za gnjus koji izlazi u njihovom listu, u kom oni pišu, u kom oni gospodare, u kom je njihova stranka, obrana i bitisanje, u kom su oni napokon i proti vlastitoj svojoj stranci ustajali i javno ljude svoje stranke podkopavali u ugledu, u javnom mnijenju, u časti i moralno i materijalno uništavali, sada oni više neće da znadu za ovu lepu politiku u Dalmaciji, sada su oni i odviše gospari i odviše ozbiljni, da stoje u glibu politike naših dana.

Tko to govori? Gdje se to govori? To govore ljudi liepe politike prošlih vremena, to govore ljudi splitskoga smeća, koje se inače zove „N. Jedinstvo“. To govore političari prošlih slavnih dana — koji nisu krivi za lepu politiku naših dana, jer se oni među sobom ljube, štiju, uvažuju, drže, podpomagaju, podupiru čak u nosenju tereta kao braća.

Nu tu politiku njihovu mi opisivat nećemo, jer su već opisani i meštri i njihovo oruđe: „Kritika je kratkokitka, raznolika, uzorita, ponosita — vječni kozivjetri i limene zastavice vrh dimnjaka, mrke, mrzke varalice — hrbti gibki, prigibljivi, prelomljivi, prevanjani, uvijanci, skutoljubi, lizogubi — krpelji i streljaji, gordi, velji, lisci, lizci, lazci, šarenjaci, dvočlinci, suncekreti, hinci pravi i u glavi i u peti. — Licumjeri, praznovjeri, polovnjaci, poltinjaci, vioglavci, vrtikavci i Santavci, svedj papige i majmuni, prave deve sa sto grba punih zloba od mladanih jošter doba. — Gončini i vozari te gonjači i kolari, dromedari tudjih aga i bisaga, kiridžije i balije, vazda spravni, nigda stavni, viek jefitni i bezplatni, po svih drumih i sokacih glibnih, blatnih“.

„Vi živite politikom, mefitikom (kužnom) maglovitom, čarovitom, šarovitom, što žerate ko od sporta, bezobrazno, bezopazno, skroz umjetno i nametno, nezobiljno i bezciljno!“

„Magjaroni zadnjeg reda i obreda, vaša borba i rvanje, razmećanje, svedj bijahu za krpicice i za trice, zalogaje, komadiće, službe, časti, plate, vlasti, kolačiće i križice... — Vaša dika: razne spletke, mnoge varke iz potaje i tvrdjave...“

„Tu se tapa, gdje se papa... sgodno ždrielo a za jelo! Manduco se udomio, spreže glasno, javno, vješto, a uz papo jošter nešto...“

„Vi ste krpa, što svak drpa. Za tri pedlja blatne zemlje, čau kave, nešto slave, malo sprave ili komad hvalospjeva, za dvie krune i ne pune vi bi dali, žrtvovali, darovali sto Hrvatska malih, velih...“

„Razvikani rodoljubi, vi ste zazbilj domoljubi, po alatu i zanatu kakvih ima u Banatu, gdje vam Stražko skular bio, dok sad meštrov vam postao, pa na dražbi dobrovoljno svu Hrvatsku baš dostao...“

„Po recepti od „Jedinstva“ pravog meštra zlobe, hinstva, po recepti Stražničića, vašeg dičnog alterega, izribanoj na Cetinju, ... kojim istim on se smije dok uz dlaku brije, mije... Antonije, narodnjački Marabute, furlune... ute. Vražji bero, pasji hero, nič ja vjero, svač je pero, kriva mjero, gladna gero, kobilička ti nevjero, što se svudi skito, vero, puzč stero pa i nero da bi ždero i kojega svak je dero dok izdero pa ga nogom tada tjero, u kut stjero i iztjero, razbijajuć mu blatno pero u četvero i petero.“

„Sad si pao na konake, kroz ulake, u toprike gdje se ne zna što hoće... gdje se čuti i osjeća samo za se i za svoje, gdje se brodi bez kormila i bez smjera...“

„Stražničić od pazara, zabulani farbom svakom, pešću, šakom... što ne znate, bezsviesnici, da se došlo do zaključka, pače bolje do načela, da je onaj prava hulja, grdna rulja, ilijegulja kog hvallite u djubrištu vašeg doma štampanoga.“

„O trabanti od dinara i fiorina... novinari od palanke što bi dali za opanke glavu, srce, pa i... dušu.“

„Tko ostao od Hrvata a ne svira po komandi u proklete vaše diple u toj bandi, li ne tanca po befehlu ko ciganski muštran medo, na tom vašem šarnom prelu, da ga niste poštrapali, opadali, napadali, u gilaslu „pučke banke“, te sestrice rođenice ili bolje gospodarice, i vladarice vaše stranke?“

„Sjeme vaše već izniklo, dobro niklo, urodilo, ugudilo te već žanje domovina, sve na hrpe i kroz srpe, rod občina dalmatinskih, malne redom, dokle segneš bistrim gledom, nepravdu.“

Ovo sve što smo prenili napisano je pred deset godina, i mnogo još toga je napisano što izostavljam. Dakle pred deset godina sjeme je njihovo već izniklo, dobro urodilo, a sada dolaze, pa nam poručuju da oni neće nikako da znadu za ovu lepu politiku, da su oni previše gospari, previše ozbiljni, da stoje u glibu politike naših dana.

Ali začudno je što se ti ljudi i gospari skrivaju tekar sada, kada mi tamanom sjeme, kad trebimo troskot koji su oni, baš oni pred dvadesetak godina bez srama i bez straha sijali po ovoj našoj rodjenoj zemlji.

Nami je to skrivanje začudno jer se zna da baš oni vilaju ono razderano biča, koji još nemoćno zviđi po zraku, ne bi li pogodili ono zdravo i jako proti čemu su se borili cijeli život.

Oni ne vide da u svojoj nemoći postaju smiešni, jer na što se sada iz potaje obaraju, krijuć se iza leđa svačjeg plaćenika, vitajuć nemoćnom njegovom rukom, nisu se mogli oboriti ni onda kad su bili jaki i moćni, kad su se znali priginjati, „prijinjati ko da jesu još moćniji, uplivniji, silniji, da imadu svedj pod rukom i klobokom sve ministre, namjestnike, predsjednike, savjetnike, načelnike, prisjednike i viećnike.“

A kad nisu mogli onda očito je da je sada uzaludan to posao gospara splitskih, pa bi ih mi savjetovali da se kao ljudi uhvate među sobom u kočac onako od srca kao se među sobom rone i preziru. Mi ćemo im pljeskati, jer bi ipak morali reći da su barem jedan čas u životu bili iskreni. Uz iskrenost pohvalili bi i njihovu dobru volju da bar jednom u životu pomognu ovoj nevoljnoj zemlji. Gospodar i meštar njihov se hvall da ih ima

u džepu, pa ele dakle, neka izjadu iz njega i pokažu da su pravi gospodari njegovi, gospari barem sa svojim plaćenikom.

Kad bi oni iz tog džepa izašli i kad bi se uhvatili međusobom u kočac izvršili bi dvie zadaće, koje bi razčistile ono gliba odakle se širi kužni zadah ovo dvadesetak godina po cijeloj Dalmaciji.

Nu da to učine ti gospari, koji su previše gospari, morali bi biti i Hrvati, a nas je strah da oni to nisu nikad bili.

Sudeć po opisu koji je o njima iznesen već pred deset godina mislimo da imademo pravo kad kažemo, da će oni i unapred u nemoći svojoj štrcati otrov, a da neće imati ni moći, ni volje, da se poprave, nego da će nastojati ometati kao i do sada tudji rad.

Nu tog ometanja ne treba se bojati, jer im je već davno poručeno, da se njih „ništa rije samo boje, plazu, ližu, mažu, loje.“

Izpravak Dr. Vicka Mihaljevića.

Gospodin Dr. Vicko Mihaljević, njekoć prilično revan suradnik našeg lista proti Murgitgam, Borčićam i ostalim splitskim itam, probudio se kao načelnik, kad je čitao opis naše spličanistike, koja je odavna bila i po njemu „budalistika, turlulistikta, skroz tipistikta marvinistikta.“

Mi bi volili da se u njem probudio njegov najbolji prijatelj i pouzdanik Nevrastenicus, jer on je znao da mi imademo pravo žigostati one koji su „občinsku blagajnicu, tu rajnicu i kajnicu glupo izerpili za troškove razne, prazne i izprazne, nadužili, obuzili razsipne spljetske paše i zloglasne novčogaše“. One koji... sve ono sjeme posijaše, kako je opisano.

Nego ipak nas veseli da gosp. načelnik Dr. V. Mihaljević ne izpravja nego samo ono što se odnosi na njegovo načelnikovanje.

Njegov izpravak poslan na našeg prijatelja i suradnika u bitnosti glasi:

Izpravak.

Za mojega načelnikovanja nije bilo u Splitu priredjeno dočeka nikakvom ministru, a namirivao sam iz svoga džepa sve troškove za dočeka dostojanstvenika, kojima sam mislio i mislim, da se imalo prirediti doček radi ugleda i koristi Splita. Trošak za gostbu pri dočeku parobroda „Split“ izdržalo je samo društvo „Dalmatia.“

Za moга načelnikovanja niko ne razsiplje občinski novac, nego občinski upravitelj Splita vole posegnuti u svoj džep i za trošak, što bi inače spadao na teret obćine.

Nadajte gosp. načelnik Dr. V. Mihaljević izpravja izraz da se svak čuva splitske tupske politike, ko što zna da je tamo i u društvenom pogledu sve razrovano, tako: te se on diči i ponosi, da mu je uspjele razmahati u Splitu i okolici obrt tupinom i cementom, i tim ne samo povećati narodnu glavnicu, za više milijuna i obezbiediti hiljade ljudi vrijednom i trajnom zaradom, dali i obćini pribaviti novi broj znatna prihoda.

Izraz naš da u Splitu vlada špekulacija spojena sa klevetom i gg. židovi sa c. k. političkim poglavarom, a ne koja politička stranka, gosp. načelnik izpravja da to nije istina, nego da nasuprot Split se odlikuje i napreduje ozbiljnijim i realnim radom i u Splitu vlada i upravlja politička hrvatska stranka, bez potrebe, da je pripomažu židovi i c. k. kotarski poglavar.

Split 8. rujna 1909.

Načelnik
Dr. Mihaljević.

Po zakonu mi ne bi mogli na izpravak navodezati nikakvih opazaka, ali jer nam nije u ime zakona poslan, nego preko prijatelja, opazkom samo da bude u jezgri izpravljenih stvari problem, mi smo ga skroz doslovno priobćili a i odmah hoćemo da nješto opazimo. A to činimo iz dva razloga.

Prvi je da mi rado uzimljemo na znanje, da se za načelnikovanje Dr. V. Mihaljevića ne razsiplje občinski novac, i hvallimo mu što troši za gostbe od svoga. Kako njemu tako hvallimo i ostalim upraviteljima njegove uprave.

Drugi je što uzimljemo ovu prigodu da izjavimo, kako nismo našim riečima htjeli napasti

Javnosti vrata moraju ostati uvijek otvorena a narod stoji pred vratima u gužusnom hodniku.

Kada je porota i stranke i odvjetnici i sudci na velikoj su muci, jer kaznene redovite razprave moraju se držati u jednoj od 2 tako zvanih dvoranica za civilne razprave, pa jednu mora tjerati druga dok najslabiji mora da svrši sa držanjem rasprava u čeliji kakovog sudca kod okružnog suda, gdje ne ima mjesta ni za sjelalo više od potrebitog za samog sudca. Ovo vam je situacija, pa „N. Jedinstvo“ je jedno, i baš do jučer drukčije o sudskoj zgradi mislio, ali... 20 (minuta).

Pokrajinske vijesti.

„Hrvatski Sokol“ u Zadru ustrojio je svoju fanfaru. Liepo!

Iz Trilja nam pišu: Dne 3. rujna t. g. ovdje u Trilju preminula je starica od 87 godina Vica ud. Radovniković, majka ovdješnje poštarske opremašice, koja zaslužuje svaku hvalu. Mi joj se sažalujemo!

U financijskoj straži bezmislene naredbe. U § 6 propisa za financijsku stražu godine 1907. između ostaloga stoji: „Zemaljsko financijsko ravnateljstvo je zvano da promiče u momčadske stepene i to redovno po dobi u stepenu ako je onaj te se ima promaknuti podpuno sposoban i dostojan. Na osobiti način kvalificirane momke financijske straže smije se uzeti prije drugih u obzir samo kod svakog četrnog izpraženog mjesa, ako onaj koga bi se htjelo prije drugih promaknuti ne pripada mladjoj trećini njegove skupine u stepenu (kategoriji)“. Dovoljen dobro. Pitaj te sada, da li se to vrši i opaža? Ne zanaga! a između ostalih ovo zašto: Ove godine je pokrajinsko financijsko ravnateljstvo uzelo u službu nekoliko vojničkih podčasnika u svojstvu nadzirača, koji podčasnici, budi mimogred rečeno, ne samo što ulaze oženjeni i što kod vojništva nijesu imali najbolje kvalifikacije, već nijesu mogli ni iskazat se da posjeduju izobrazbu škola, koji je uvjet zatražen u § 2 sl. e) gori navedenog propisa. Ove dakle nezalce, čim stupe u službu, postaju stariji i starješine onim financijskim strazarima od desetak godina službe i koji su bili podčasnici c. i k. vojske ili mornarice mnogo prije no su ovi novouzeti nadzirači i ušli bili u vojničku službu; ne samo to već i posjeduju sve uvjete za promaknuće pače i više jer ima nekih izostalih od promaknuća, koji su preglednički ispit s vrlo dobrim uspjehom položili. Mi bi željeli, da nam gospodin Hočevar na ovo odgovori, da li je to pravedno i za službu koristno? — Nekoliko zapovjedništva strazara.

Regulacija čikole idje posve lagano, te bude li prama današnjem radu tako sliediti, za sigurno ni kroz 50 godina neće biti gotova; zato vlada nebi zgoreg učinila kad bi malko otvorila oči, te to dala u zakup obiljnim nudicim a onda bi i radja uspjevala i narod koristio. Da vidimo!

Iz hrvatskih zemalja.

Krvavi sukob časnika sa civilima. Iz Zagreba javljaju o senzacionalnom događaju između časnika i civila. Mlad ulanski poručnik Conte Draganić nalazio se u razpoloženom stanju u kavani „Corso“. Isti je bio u civilu odjeven. U toj kavani došlo je između tog poručnika i pravnik Mainkasa do razmirice, koju je potonji hito častim putem rješiti, nu poručnik Draganić ne htjede, već ode kući, zajedne se na vojničku, povrat se natrag u kavani i navali sabljom na tamo se još dešeg golonkog pravnik Mainkasa, koji je u ovom nastriju sa strane poručnika Draganića ostao teško ozliedjen, izgubivši uho i kapizipr, te je odmah nakon toga malo odpremljen u bolnicu, gdje se nalazi na liječenju. Dr. Reberski prijatelj Mainkasa zauze se za nj i potraži drugi dan spomenutog poručnika kojega li nadje u kavani „Corso“ u družitvu sa još dvojicom poručnika (Sunko i Smodek). Dr. Reberski pristupi k njihovom stolu, predstavi se i zatraži od Draganića, da mu razjasni zašto je napao njegova prijatelja, nu Draganić mjesto odgovora izgrne sablju u nakani da izvrši isto djelo, kao i na njegovu prijatelju Mainkasu. Dr. Reberski to mu pristupi poručniku Draganiću te mu opali dvije zausnice preko zuba i to takovom silom da je sva kafana zavonila, a na to pograbi Dr. Reberski Draganićevu sablju, izgrne ju iz korica, koja je već bila na pola vani, s takovom silom da je sve reneije popucalo. Sada je nastao čitav metež, pošto su svi tri gorespomenuta časnika navallila sa izvučnim sabljama na Dr. Reberskoga. U toj borbi zadobi Dr. Reberski lahke ozlede na glavi i na ruci, dočim je poručnik Smodek zadobio vrlo teške ozlede, na glavi do kosti, pa na ruci će se morati podvrci teškoj operaciji, a pitanje da li će uspeti. Iztraga se vodi.

Generalni nadzornik četa pl. Varešanin je po kralju imenovan generalnim nadzornikom četa sa sjedištem u Sarajevu, te mu proširo za-povjedništvo u Bosni, Hercegovini i Dalmaciji. Do jeseni voditi će pl. Varešanin i nadalje za-povjedništvo XV. vojnog zbora. Kako se u vojničkim krugovima glasa, bit će dotle proveden nov red u zapovjedničkim odnosjima i to tako da će se zapovjedništvo u Zadru napustiti, a umjesto toga ustrojiti novo XVI. zbornu zapovjedništvo u Mostaru.

Austrijska vlada protiv Sokolima. Prošlu nedjelju bila je u Brežicama (u Stajerskoj kraj Zagreba) sokolska svečanost, kod koje je nakanio sudjelovati i zagrebački Hrv. Sokol korporativno sa zastavom i fanfarama. U subotu u večer dostavljena je upravi zagreb. Sokola odluka okrajnoga glavarstva u Brežicama, kojom se Sokolima zabranjuje da dodju u Brežice korporativno, da stupaju u redovima pod razvitim barjakom i uz svirku glazbe. Ovakovu odluku primila su i sva slovenska sokolska društva, koja su nakaniila kod te svečanosti sudjelovati. Zagrebački Sokol shvatio je tu naredbu ponizno, pa je odlučio ovaj put ne sudjelovati kod svečanosti, već potaknuti akciju, da se Sokolima pruži zadovoljstva za tu uvredu. Kako međutim saznajemo izdana je odredba okrajnoga glavarstva na izričitu uputu austrijskog ministra, pa se imade smatrati odjekom obćenitog raspoloženja prema Slavenima u monarkiji, jer je izdana unatoč tome, što su do sada Sokoli redovito u Brežice dolazili pod razvitim barjakom u zatvorenim redovima, a karakter mjesa posve je slovenački, što se razabralo u nedjelju, kada su njim prolazila slovenačka sokolska društva, dočekana neopisivim uzhitom pučanstvom, koji nije moglo oslabiti ignorovanu izazivanje nekolicine najmljenih renegata. Sama svečanost, kojoj je prisustvovalo mnogo slovenačkih sokolskih društava i dosta Hrvata u građanskom odijelu izpala je izvanredno liepo, te je u svakom pogledu uspjela. Činjenica, da nije došlo do nikakvih incidenata dokazom je, kako je neopravdana i baš sa tendencijom poniženja izdana odluka c. k. kot. poglavarstva. Pohvalno je bilo držanje u velikom broju skupljenog oružništva, koje je iz nedokučivih razloga do kasne noći moralo stajati pred njemačkim kućama, a da nije zaspalo. Značajno je i to, da je brzjav kojim zagrebački Sokol javlja da neće prisustvovati i koji je predan u 10 sati prije podne, uručen tek u 5 sati poslie podne. Ovo pogodovanje Niemcima u slovenskom kraju neka nas potakne na što oštrije odbijanje svega, što je tudjinsko, a napose nedjelni izletnici u slovenske krajeve neka posjećuju samo slovenske gostione, jer će samo materijalna šteta biti kadra paralizirati onaj „germanski bias“, kojim se stanovili renegati svaljuju na sve, što je slavenstvo.

Škandal u nastavnom odsjeku Rauchove vlade. U nastavnom odsjeku Rauchove vlade nastavljuju se škandali, koji odaju podpunu anarhiju, što u njem vlada. Najnoviji je škandal sliedeći: Četiri profesora su dobili dekrete za mjestu na zagrebačkoj preparandiji. Kad su došli u Zagreb, oduzeli su im dekreti, a oni razbaca-ju po raznim srecdnjim školama u Zagrebu. Učinjeno je to zato, da školski nadzornik Cuvaj, brat podbana Cuvaja, može na preparandiji namjesliti svoje kreature bez kvalifikacije.

Iz grada i okolice.

Prijava u Sokolu. Pozivljem svu braću izvršujuće članove nek pristupe sutra u 10 sati u jutro na prijavu. Vodja V. Kulčić.

Za smještaj realke. Večeras u 6 sati održava se povjerenstveno nalijež u zgradi „Hrv. Sokola“, opredjeljenoj za smještaj realke, svrhom, da se utanači koje se preudese i koji se pravci imaju tu izvesti, e da pomješća budu prikladna za školsku porabu.

Upozorujemo naše čitaoce, a osobito zanimane roditelje, na današnji naš uvodni članak u pitanju šibenske realke.

Za večernje trgovačke tečajve da budu uvedeni u i Šibeniku, mjestni trgovci namjeravaju podneti naročitu predstavku na kompetentnu vlast, obskrbeljenu podpisima svih zanimanika. Mi ćemo se na ovaj predmet povratiti, a za danas ponavljamo pitanje: Što je s obrtničkim školom usavršenja u Šibeniku, za koju je mjestni odbor još predproše godine prikazao sve priloge i izprave i za koju je osobitu spremnost podpore obrekla bila i naša občina?

Uprava hrv. kazališta u Zagrebu obratila se svim našim obćinama prošnom, da joj dodju u susret u namjeri, da u lipnju naredne godine poduzmu turneju u većim gradovima Dalmacije s dramskim i opernim ensembлом, koji bi davao četiri dramske, četiri operne i četiri operne predstave biranih komada. Namisao je vrlo liepa, pa bi zbilja za nju bilo vredno, da se u pojedinim mjestima zauzmu sami naši rodoljubi i

omoguće izvedenje iste uz primjerenu pripomoć sa strane občina.

U Raslinama ovih dana uređjena je po obćini seoska voda i t. zv. „Pećini“, kamo su do sad oni seljani zalazili uz očitu opasnost života. „Pećina“ je sada tako izgradjena i napravljena, da je onome pučanstvu zamjmeno u svako doba sigurno crpanje vode. Tako Rasline u kratko vrijeme očutjese dvie liepe blagodati: uređenje obale i uređenje vode.

Tuže nam se mnogi na loše pripravljanje hrane u gostionici na željezničkoj stanici Perko-viča. Do koga je nek razvidi i uredi.

Razsvjeta u perivoju. Prigodom sokolske slave od 29. pr. mj. postavljena je u našem obć. perivoju električna razsvjeta, koja se odmah svakoga odgodno domijla, jer je perivoj zbilja bio večerom udvo mračan. Čujemo, a hvalimo, da občina namjerava tu razsvjetu uzdržati i definitivno uređiti.

Na znanje djacima realke. Pučki učitelji gg. Krešimir Novak i Josip Karadžole javljaju nam, da su naučili preuzeti pripravljanje one djece, koja kane u šibensku realku za dotični prijamni izpit. Ovo vremena do početka listopada mogu po tome učenci liepo i uspješno da upotrebe.

Spiitsko kpetalato donosi izjavu pod-pisanu od pučkih učitelja, koji su bili ovdje na gospodarskom tečaju, da oni nisu ni auk-tori, ni nadahnitelji članka „Poljodjelski škola“ koji je bio tiskan u „H. R.“ br. 369 od 1. rujna t. g. Ovu izjavu kpetalato je popratilo sa nekoliko rieči. **Stavovi nastojitelja gimnazije**

Prije svega gospodi učiteljima moramo opaziti, da ih nitko nije ni držao ni skupno ni pojedinec autorima gornjeg članka, niti ih je itko radi ovog članka pozivao na odgovornost, te stoga ovo nizko pužanje, nedolikuje podnipošto značaju pučkog učitelja. Jeli što u članku rečeno, a što je kome nepovoljna, to je onaj, koji mora da se brani pozvan da si sam pere svoje griehce, a ne nipošto da to drugi čine za njega, nepobijajuć i nedokazi-vajuć ništa. Poljodjelski je zavod javna usta-nova, te je potvrđena i javnoj kritici.

Plaćeniku na njegove opazke i podle osvade velimo otvoreno, da je strašno nasio svojim smućenjem. Dopsinik „H. R.“ nije ničiji plaćenik, a Split mu leži na srcu i njegova dobrobit puno i puno više nego li plaćeniku i svim njegovim štćenicima. U ostalom i za ovo piskaranje biti će plaćenik zaista na-građan, ako ne darom u kovrti, a ono zaisto u naravi.

Razne vijesti.

Slavenski liečnici i međunarodne lie-čničke skupštine. U Beču je odbor slavenskih liečnika obdržavao jednu sjednicu, na kojoj su bile zastupane sve slavenske grupe. Samo je predsjednik odbora, koji je profesor na petro-gradskom sveučilištu i koji je bio nazočan na kongresu u Budeimpešti, opravdao svoje izbjivanje. Razpravljalo se o zaključku kongresa u Budim-pešti, prema kojem mogu predsjedništva liečničkih međunarodnih odbora da pripadaju samo reprezentativni onih nacionalnih grupa, koji predstavljaju jednu neodvisnu državu. Prema ovome zaključku izključeni su dakle Poljaci, Cesi, Slo-venci, Rusini i Hrvati. Nakon iscrpive razpra-ve slavenski je odbor prosjedovao proti ovom zaključku, te je priobčio ovaj prosjed brzjav-lijam putem glavnom tajniku kongresa.

Tridesetogodišnja zapovjednica Sand-žaka Novipazar. Na 8. rujna navršilo se trideset godina, što su austro-ugarske čete zapo-sele bile sandžak Novipazar, koji je prošle go-dine na 26. listopada ispražen. Zaposjednute je usliedilo uslied konvencije od 21. travnja 1879. Prije je samog vojničkog zaposjednuća pošla u sandžak posebna vojna komisija pod pratnjom turske vojske, koja se sastojala iz gene-ralistopških i genijskih časnika, pa intedenata. Ovoj su komisiji pripadali kao generalistopški kapetan sadanji šef generalnog stožera Co n r a d Hötendorfski i kao pukovnik i šef gene-ralnog stožera 15. vojnog zbora Eugen barun Albo r i, kasnije zemaljski poglavica Bosne i Hercegovine. Pošto su bile učinjene sve pripre-me i koncentrirane čete odredjene za ekspedi-ciju, usliedilo je na 8. rujna u 8 sati u jutro napredovanje četa. Sjevernu je slabiju kolu-nu, koja je sastojala iz pješacke pukovnije br. 24. i 31. lovačkog bataljuna, jedne ba-terije topništva i nekoliko vodova konjanika vo-dio general-major O b a d i ć. Ova je kolona od Rogatice preko Višegrada napredovala na Priboj. Južnu je kolonu vodio generalmajor Kilić, a sastojala je iz 41. i 44. pješacke pukovnije i lovačkog bataljuna br. 25. dviju baterija topova i eskadron konjanictva. Gene-ralmajor Kilić je na 8. rujna napredovao od Gorauže do Marunića na 9. lievim kriolom na Gotovušu, dok je na 10. rujna prije podne

preko Zelene Lokve došao u Plevlje, bez od-pora i krvi. Drugi je dan 25. lovačkih bata-ljun napredovao do Priboja, gje je i ostao. Zadržaje čete, koje su se prošle godine pod za-povjedništvom generalmajora baruna R h e m e n a povukle iz Sandžaka, sastojale su se iz 3 ba-taljuna česke 54. pješ. pukovnije, dvije bate-rije gorskog topništva (Poljaci i Rusini) 1 vo-da hrvatske 12. ulan. pukovnije i 1 hrvats-ke 42. vozarske eskadronie.

Slavenska izložba u Krakovu. Godine 1910. biti će u Krakovu velika slavenska umjet-nička izložba. „Odputovali su u Sofiju i česki umjetnici, da se tamo posavjetuju sa savezom jugoslavenskih umjetnika o toj izložbi. Rezultat dogovora je povoljan. Svi će jugoslavenski umjetnici združeni na toj izložbi sudjelovati. Srbski i hrvatski umjetnici, budući da nisu osobno mogli pristupovati dogovoru, poslali su pisma, u kojima izjavljuju svoje suglasje sa tom namjerom.

Urota protiv portugalske vlade. Engle-zki listovi donose vijest, da je ovih dana u Ka-taloniji uhapšeno 1500 osoba radi sumnje, da pripadaju urotnicima, koji hoće srušiti današ-nji režim u Portugalskoj. Među uhapšenicima nalazi se mnogo viših časnika i činovnika.

Izmjena Krete za Cipar. Pred neko vrie-me iznesena je bila ideja, da Engleska zamje-ni sa Turskom svoj otok Cipar za Kretu. Sada se list „Nation“ bavi tom idejom pa veli, da Engleska od Cipra nema nikakve koristi, jer ju uprava stoji svu silu novaca. Zato bi najbo-lje bilo, da Engleska dade Cipar Turskoj za Kretu, od koje opet Turska nema nikakove kor-isti. Ova ideja za rješene kretskaoga pitanja pobudjuje u svim krugovima veliki interes. Drži se, da bi Engleska nakon ovoga učinjenog „posla“ prodala Grčkoj ili uz neke uvjete od-stupila Kretu.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Hotel „Sokol“ Drniš

traži sobaricu
koja će podjedno služiti goste na stolu.

Uvjeti: stan, hrana, 20 kruna i dobra hrana.

VILIM MILETA.

Nov dućan.

Javljam p. n. obćinstvu, da sam suče-lice kuće gosp. Difičica u Varošu otvorio dućan mješovite robe sa prodajom pilanog drva za peći.

Ciena drva K 2-60 za 100 kg.,
na kuću K 2-80 za 100 kg.

Preporučuj se s poštovanjem 2-3
Šibenik, 8. rujna 1909. A. KAPITANOVIĆ.

Prva parna tvornica
za bojadisanje, pranje i kemičko
čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obćina, urešana, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cijelini a boja se čisti pomoću stroja

„UNIVERSAL“
Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.
Preporuča se svakome ovo zgodno i koristno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
Glavna ulica.

NIUSOL

pripravljen od
BERGMANNA I DR. U TEČENU O. J.
jest i ostaje kao i do sada najbolje
od svih modernih sredstava za
bojadisanje kose
i dobiva se za plavu, kestenjastu i
crnu boju uz cijenu od **K 2-50** po flaši.

Prodaje se kod: 15-20
Vinka Vučića, Drogerija -- Šibenik.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulatnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GJAVNICA

K 1.000.000

Pričuvna zaklada i pritičci K 150.000.

Centralna Dubrovnik - - - - -
- - - - - i Jružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbujuje zajmове uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretetnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždiebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmове na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulatnije uvjete.

57-52

Najboljom

trajnošću odlikuju se četvorine za peći glasovite tvornice Mitscherling u Saskoj, jer nadmašuju sasvim svaku drugu vrst opeka i jer su najradje traženi od svih pekara pod imenom:

„Četvorine Chamotte“

po K 1-10 komad s protegama 28/ 28,5 cm. Ove četvorine podavaju kruhu i dvopeku redovitu vrućinu, te ga ni najmanje, ne prigore; uslov, s kojega su najbolje peći na glasu. — Ne pucaju ni pri najjačijem grijanju ili ohlađenju. — Traju po priliči tri godine makar uz neprestajnu radnju. Izključivo skladište za Dalmaciju: 18-25

Tvrđka Faust Inčiostri — Šibenik.

CEMENT

tvornice Portlandcimenta iz Splita, dobiva se kod mene i to uz cene za 100 kg.:

K 5 na veliko
K 6 na malo.

Preporučam se cijenom občinstvu za naručbe.

Sime Tarle,
trgovac.

STECKENPFERD - -

od ljljanova mlička SAPUN

najblaži sapun za kožu
koja i proti sunčanim pjegama.

☞ Dobiva se svugdje. ☜
26-40

Sasvim badava svakomu

ura sa lancem

Da našu tvrđku kao i naše nove žepne ure za gospodu i gospodje objavimo, razaišijemo svakomu uz priposlauu K 1-— za troškove (takodjer u poštanskim markama) krasnu uru sa lancem i naš ilustrovani cjenik.

Pišite odmah na tvrđku:
HEINRICH WEISS,
Beč 99. Poštanski pretinac. 24-26

Restauracia „Sidru“

prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznaniiti cijeneno občinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. - - -

Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obiskrbijena u svako doba toplim i mrzlim jelom. - -

Objed I. reda K 1; II. reda 72 fil. Naznačiti mi je osobito, da se moja jela prigotavljaju samo sa naravnom masi.

Preporučuje se vešetovanjem

Strika Antun.

38-52

Restauracia „Sidru“

prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

ŠIRITE

„HRVATSKU RIEČ“!

HRVATSKA TISKARA DR. KRSTELJ I DRUG

Skladište tiskarnica za obćine i žup. urede. ŠIBENIK (DALMACIJA). Papira. Moderno uređena knjigovežnica.

P. n.

Hrvatska tiskara u Šibeniku namjerava izdati za tekuću godinu 1910.

ZIDNI KALENDAR

koji će biti veličine 50×70 cm., a biti će izradjen na liepoj i gladkoj hartiji i u više boja.

Sredina kalendara zauzeli će kalendarski dio, a ostalo prazno mjesto ustupiti će pojedinim poduzetima za oglašivanje.

Pošto će se kalendar štampati u više hiljada primjeraka, a razaslati kao reklamu u sve krajeve naše monarhije, držimo, da će ovo za svakoga biti vrlo zgodna prilika kojom bi svoj proizvod preporučiti mogao.

Za oglas, koji zauzima prostor od 4×7 cm., plaća se 4 K, za 4×10 6 K, za 6×12 10 K, a za prostor od 8×14 12 K.

Sve upite i naručbe valja slati samo pismeno na dolepodpisanu tiskaru. Oglasi se primaju najdulje do 1. studenoga o. g.

S poštovanjem

HRVATSKA TISKARA (Dr. Krstelj i drug).

Tiskovi za groždje Tiskovi za voće

popravljeni sa dvostrukim tlakom za ručno tjeranje te sa prstenastim i kračunastim zaporom.

Gnječila i runila za groždje Gnječila za voće

najnovije, trajne i izvrsne konstrukcije, kao takodjer mašine za priredjivanje krme, sječkalice, sječkalice za repu, mlinovi za krupicu (irvanjanje), parila za krmu, vitla, medjuumetci iz tvornice gospodarskih strojeva i lijevaonice željeza:

Franz Eisenschimmel et Comp., Raudnitz a. E.

Trgovačka centrala

FRANZ MELICHAR, RUDOLF BÄCHER
BEČ, III/2, Löwengasse 37.

Obširni katalogi šalju se badava i franko. — Traže se solidni zastupnici i preprodavaoci. Kod kupovanja valja se čuvati od patvorina.

3-9

I. hrv. tvornica voštanih sveća Vlad. Kulića u Šibeniku.